

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

УДК 352(1-22):336.1

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕГРАЦІЇ СІЛЬСЬКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ В УМОВАХ ПІДГОТОВКИ ДО АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ

Г. Л. Монастирський, д.е.н., доцент, Тернопільський національний економічний університет

Розглядається проблема формування життєздатного первинного адміністративно-територіального устрою країни на основі дотримання принципів фінансової, організаційної та правової автономії територіальних громад. Вивчаються особливості, можливі переваги та недоліки територіального та функціонального типів інтеграції територіальних спільнот в Україні. Даються рекомендації щодо раціоналізації процесу інтеграції територіальних спільнот в Україні з врахуванням зарубіжного досвіду комунізації. Робиться акцент на необхідності формування фінансово-матеріальних передумов територіального об'єднання.

Ключові слова: міське самоврядування, територіальна громада, територіальна та функціональна інтеграція територіальних спільнот, критерії комунізації громад.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Жодне поселення не є відособленим утворенням, а відкритою системою, що за допомогою двосторонніх економічних, соціальних, управлінських, інформаційних зв'язків взаємодіє з іншими населеними пунктами, які в своїй сукупності складають регіональну систему. Об'єктивна історично обумовлена здатність сіл, селищ і міст формувати багатовекторну мережу різнопланових відносин визначає можливість її поглибленого програмованого використання з метою інтегративного вирішення локальних проблем та становлення повноцінного первинного адміністративно-територіального рівня в країні.

Комплексне дослідження функціонування та розвитку сільських поселень в Україні довело, що однією з основних причин несприятливої соціально-економічної ситуації на селі є невідповідність сільських територіальних громад вимогам, що визначають життєздатність територіальних спільнот низового рівня як найменших адміністративно-територіальних частин держави: кількість членів територіальної громади не менша мінімально можливого рівня; фінансова автономія; організаційно-правова незалежність; державна підтримка та захищеність; системна цілісність [1; 2]. Недотримання зазначених критеріїв, розпорошеність самоврядних утворень низового рівня в Україні блокує процес децентралізації влади, адже існування малих та слабких територіальних спільнот позбавляє місцеве самоврядування його потенційних властивостей протидіяльності органів державного управління, уможлиблює маніпулювання посадовими особами органів державної виконавчої влади районного рівня роботою місцевих, особливо сільських, рад.

Одним із шляхів подолання цієї проблеми, покращення соціально-економічної ситуації в сільських поселеннях, зміцнення первинного

рівня місцевого самоврядування є інтеграція територіальних громад сіл та інших населених пунктів з метою об'єднання зусиль для задоволення спільних економічних і соціальних інтересів. Цей напрямок задекларований в Концепції адміністративної реформи в Україні [3] та Концепції державної регіональної політики України [4], однак, не розроблені практичні механізми його реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. В Україні вивчення проблеми інтеграції територіальних спільнот базового рівня знаходиться в зародковому стані. Окремі дослідження в цьому контексті започатковано Б.Данилишиним [5], М.Долішнім [6], В.Кравченком [7], В.Нудельманом [8]. Проте, поза сферою науково-теоретичного аналізу опинилися питання пошуку оптимальних варіантів зміцнення первинного адміністративно-територіального устрою в Україні з врахуванням фінансово-управлінських аспектів, національних економічних, соціальних та політичних особливостей.

Метою даного дослідження є комплексна оцінка можливих варіантів об'єднання територіальних громад різних населених пунктів, насамперед сільських, для вирішення спільних питань місцевого життя, вироблення рекомендацій з метою запобігання виникненню деструктивних явищ в процесі територіальної інтеграції.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Проблема становлення життєздатної територіальної громади на первинному рівні не є винятково українською, а детермінована загальносвітовим процесом пошуку оптимальної основи муніципального управління. Тому, в контексті створення міцної первинної одиниці місцевого самоврядування (що отримав назву «процесу комунізації») доцільним є вивчення досвіду Франції та Швеції

щодо функціонування комуни [9]; США, в яких успішно забезпечують надання членам територіальної громади місцевих послуг інтегровані утворення — тауни та тауншини, спеціальні й шкільні округи [10]. З врахуванням подібності вихідних соціально-економічних та політичних умов корисною для України є практика управлінської та господарської діяльності низових суб'єктів місцевого самоврядування Польщі — гмін [11]. Проте, тут не може йти мова про повне перенесення на вітчизняний ґрунт зарубіжного досвіду, а адаптивне застосування його певних прогресивних моментів з метою пришвидшення процесу комунізації в Україні та уникнення помилкових рішень, наслідком яких було б створення таких форм муніципального управління, що не мали світових аналогів.

Інтеграція територіальних громад різних населених пунктів може відбуватися в двох формах:

1) територіальне (унітарне) об'єднання, коли територіальні громади близько розміщених сіл, міст, селищ та прилеглих сіл формують єдину

територіальну громаду й спільні органи місцевого самоврядування;

2) функціональне (федеративне) об'єднання. Територіальні громади різних населених пунктів інтегрують фінансово-матеріальні зусилля для виконання лише певних функцій, залишаючись самостійними громадами з автономними органами місцевого самоврядування. Така консолідація ресурсів може використовуватися для утримання декількох громадами повноцінної середньої школи з сучасним техніко-методичним забезпеченням (передбачивши підвезення на навчання дітей із віддалених поселень), дільничної лікарні, центру культури; будівництва газопроводу, дороги з твердим покриттям; формування міжкомунального підприємства для надання населенню територіальних громад побутових послуг тощо. Об'єднання на таких засадах може бути, як на постійній, так і тимчасовій (цільовій) основі.

Співставлення цих інтеграційних форм дає змогу виявити суттєві відмінності між ними (табл.1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз територіального та функціонального типів інтеграції територіальних спільнот в Україні

Характеристика, за якою проводиться порівняння	Тип об'єднання	
	Територіальний	Функціональний
Нормативно-правова можливість об'єднання громад	Об'єднання територіальних громад різних населених пунктів, окрім сільських, є юридично неможливим. Для його проведення необхідно внести зміни в Конституцію України та Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Законодавчому забезпеченню цього процесу сприяло б прийняття Закону України «Про адміністративно-територіальний устрій України», який б передбачив утворення сільських та міських округів як об'єднань територіальних громад певних населених пунктів з метою їх більш ефективного соціального та економічного розвитку	Таке об'єднання дозволене Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (стаття 15 та 60)
Джерело виникнення ініціативи щодо об'єднання громад	Ініціатором перспективного об'єднання виступають органи державної влади. Вивчення позиції сільських територіальних громад, які мають власні органи місцевого самоврядування, засвідчило, що переважна їх більшість категорично проти територіальної інтеграції з іншими громадами. Цікаво, що таку думку висловлюють й члени найбільш ресурсо незабезпечених громад. Це зумовлено їх небажанням втратити певні риси демократичної автономії спільноти та містечковими інтересами керівників сільської представницької влади. До того ж, відносно забезпечені сільські, селищні та міські громади добровільно не братимуть на себе функцію донора нежиттєздатних утворень і виступатимуть проти створення унітарного об'єднання	Ініціаторами є територіальні громади чи утворені ними органи місцевого самоврядування, що зацікавлені в підвищенні якості надання громадських послуг населенню, пошуку додаткових джерел вирішення місцевих проблем, які мають екстериторіальний характер. Кінцеве рішення про таку інтеграцію повинні приймати органи місцевого самоврядування, враховуючи наявність позитивного ефекту від надання громадських послуг спільними зусиллями
Форма нормативного	Потребує позитивного схвалення на місцевому референдумі	Договірна

Характеристика, за якою проводиться порівняння	Тип об'єднання	
	Територіальний	Функціональний
закріплення об'єднання громад		
Можливість виходу громади з об'єднання	Є утрудненою, оскільки передбачає трансформацію владних відносин та зміну майнового статусу об'єднаної територіальної громади	За рішенням органу місцевого самоврядування договір може бути розірваний в будь-який момент з врегулюванням фінансово-матеріальних інтересів всіх сторін угоди
Роль органів державної влади	Фактично, лише держава може із застосуванням різних методів стимулювати об'єднання територіальних громад в комунізовану структуру. Винятковою формою державного втручання є примусове об'єднання територіальних громад, для застосування якого потрібно сформувавши об'єктивні чіткі й однозначні критерії об'єднання та внести зміни в законодавчу базу	Не втручаються в ініціативу територіальних громад. Лише в консультативно-дорадчій формі можуть звернути увагу органів місцевого самоврядування на доцільність об'єднання зусиль щодо виконання окремих функцій локального значення (пожежна охорона, муніципальна міліція, природоохоронна діяльність на місцевому рівні та ін.). В разі об'єктивної зацікавленості й згоди всіх сторін об'єднання певні управління чи відділи районної державної адміністрації можуть виступити асоціативними членами інтегративної структури, надавши відповідні ресурси для її функціонування
Роль регіональних органів місцевого самоврядування	Обмежується виконанням консультативно-дорадчих функцій, оскільки в Україні відсутня вертикаль рад, рівні місцевого самоврядування є організаційно незалежними	В процесі функціональної інтеграції територіальних громад певної території обласні та районні ради безпосередньо виконують свою функцію як представника спільних інтересів населених пунктів адміністративно-територіального утворення регіонального рівня
Управлінсько-організаційне забезпечення функціонування об'єднання	Потребує пошуку моделі муніципального управління, яка б забезпечила представлення й захист інтересів всіх населених пунктів, що входять до складу об'єднання	Управління функціональним об'єднанням можуть здійснювати спеціальні проектні групи, сформовані з представників органів місцевого самоврядування – членів інтеграційної структури. Оперативний моніторинг його функціонування повинні здійснювати сільські, селищні та міські голови
Проектно-експериментальне дослідження інтеграційної форми в Україні	Проводиться в процесі реалізації Закону України "Про державно-правовий експеримент розвитку місцевого самоврядування в місті Ірпені, селищах Буча, Ворзель, Гостомель, Коцюбинське" від 17.05.2001р. Проте, досвід даного експерименту лише частково можна поширити в інших регіонах України, що зумовлено нетиповістю Ірпінського регіону, розташованого в безпосередній близькості до столичного мегаполісу	Функціональне об'єднання громад практично застосовується при підведенні газопроводів до сільських поселень. Однак, не відпрацьований механізм інтеграційного зміцнення фінансово-матеріальної бази територіальної громади, на території якої розміщений заклад соціальної сфери, послугами якого користуються жителі різних населених пунктів
Дотримання адміністративних меж в процесі інтеграції територіальних громад та приналежності громади до певного адміністративного регіонального утворення	Об'єднання первинних адміністративно-територіальних одиниць за територіальною ознакою означає автоматичне проведення кордонів комунізованого утворення по зовнішній межі адміністративних формувань, що входять до його складу. Без модифікації вторинного (районного та обласного) територіального поділу інтеграція базових територіальних громад в унітарній формі може відбуватися лише в межах одного регіонального утворення	Кордони такого утворення не завжди повинні співпадати з адміністративними межами адміністративно-територіальних одиниць. Це дає змогу використати варіативність та гнучкість інтеграції при формуванні функціональних систем. Так, проблема формування спеціальних самоврядних зон виникає найбільш гостро перед громадами сіл, які знаходяться поблизу адміністративних кордонів районів та областей, розміщені ближче до міста іншої адміністративно-територіальної одиниці, аніж до свого районного центру
Можливі позитивні наслідки	– зміцнення фінансово-матеріальної основи місцевого самоврядування;	– поліпшенню якості надання громадських послуг населенню території;

Характеристика, за якою проводиться порівняння	Тип об'єднання	
	Територіальний	Функціональний
Об'єднання	<ul style="list-style-type: none"> – поліпшення якості надання громадських послуг населенню території; – зростання потенційної здатності органів місцевого самоврядування щодо захисту своїх прав в судовому порядку; – можливість використання механізму програмування соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади; – посилення управлінської ролі органів місцевого самоврядування, зокрема, покращення їх кадрового потенціалу та матеріально-технічного забезпечення; – інтенсифікація процесу формування агропромислових об'єднань, в т.ч. кластерних утворень та ін. 	<ul style="list-style-type: none"> – скорочення термінів реалізації муніципальних проектів; – розширення спектру громадських послуг, що надаються населенню території; – зменшення можливості виникнення громад-“паразитів”, жителі яких безоплатно користуються громадськими послугами інших територіальних утворень
Можливі негативні наслідки об'єднання	<ul style="list-style-type: none"> – дестабілізація ситуації в поселеннях, які до об'єднання динамічно розвивалися; – формування периферійних зон, умови життя в яких відрізнятимуться від життєвого середовища центру об'єднаної громади; – утруднення транспортно-просторової доступності отримання певних громадських послуг 	<ul style="list-style-type: none"> – можливість неадекватного розподілу пропорцій фінансування спільного проекту та обсягу використання його результатів; – ймовірність низького рівня колегіальності управління фінансовими потоками; – невизначеність правового статусу спільної власності територіальних громад

Проведений аналіз свідчить, що в сучасних умовах пріоритетне значення повинно надаватися функціональному об'єднанню територіальних громад в процесі вирішення спільних проблем як початковому підготовчому етапу формування укрупненої територіальної спільноти на унітарних засадах. Для поширення моделі функціональної інтеграції населених пунктів, пошуку варіантів такої співпраці доцільно створювати територіальні асоціативні структури місцевого самоврядування: консультативні ради сільських, селищних, міських голів адміністративного району; асоціації органів місцевого самоврядування певної території (не обов'язково в межах адміністративно-територіального утворення регіонального рівня).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розробок у даному напрямку. Для становлення інтегрованих територіальних формувань з врахуванням необхідності забезпечення принципів демократизму, дотримання законності та соціальної справедливості потрібно:

- в процесі підготовки територіальних громад до об'єднання створити фінансово-матеріальні умови інтеграції. Територіальна інтеграція не є чудодійним засобом, спроможним оздоровити економічний стан місцевого самоврядування територіальних громад, які до об'єднання були дотаційними, оскільки більша чисельність населення громади потребуватиме пропорційного зростання витрат. До того ж, з'являться нові напрямки витрачання коштів місцевого бюджету, пов'язані з об'єктивною появою нових інтеграційно зумовлених функцій органів місцевого самоврядування в комунізованій громаді. Слушною є позиція вчених, що без ство-

рення умов для економічної самодостатності територіальних громад об'єднувати «злидні» і створювати ще одного прохача коштів «нераціонально» [5];

- на законодавчому рівні встановити чіткі критерії територіального об'єднання населених пунктів з врахуванням їх історичних, етнічно-національних, культурних, соціальних особливостей та економічної доцільності. З цього приводу пропонуємо систему інтеграційних критеріїв, використання якої дозволить органам державної влади та органам місцевого самоврядування уникнути штучності при формуванні комунізованих адміністративно-територіальних одиниць: історичні (входження населених пунктів в комунізовану систему земств, волостей, гмін за часів колонізації України іноземними державами; врахування досвіду функціонування поселень у складі великих об'єднаних сільських територіальних громад в період СРСР); природно-екологічні (населені пункти входять до складу території з особливим режимом природоохоронної діяльності; на території поселень поширюється дія аварій, надзвичайних лих, що мають, як природний, так і техногенний характер, та негативно впливають на стан довкілля); територіальні (між поселеннями відсутні просторові межі, прослідковується явище поселенської дифузії; розвиток певного поселення, внаслідок дефіциту вільних земельних площ, можна забезпечити лише за рахунок земельних ділянок населених пунктів, де є їх надлишок); релігійні (жителі населених пунктів належать до однієї релігійної течії чи конфесії; отримання релігійних послуг в культових закладах сусідніх поселень); економічні (поселення входять в сферу впливу одного промислового підприємства,

Вісник Сумського національного аграрного університету

сільськогосподарського товариства, що позначається на формуванні соціально-трудова та господарсько-виробничих відносин; господарюючі суб'єкти поселень становлять агропромислове об'єднання; переважна більшість мешканців поселення працює на підприємствах інших населених пунктів); фінансові (підвищення сукупної фінансової здатності території за рахунок урівноваження фіскального потенціалу різних поселень); рекреаційні (рекреаційний потенціал поселень дозволяє створити зону розвитку туризму, оздоровлення та відпочинку); культурно-звичаєві (розвиток народних промислів, збереження давніх народних звичаїв і традицій в певних поселеннях); національно-етнічні (в поселеннях мешкають представники однієї національності чи етнічної групи); соціальні (більшість соціальних послуг мешканці поселення отримують в іншому населеному пункті). Територіальному об'єднанню громад повинен передувати комплексний ретроспективний аналіз їх розвитку в контексті взаємодії з іншими населеними пунктами для оптимізації інтеграційних процесів та отримання позитивних економічних і соціальних результатів;

▪ посилити значимість, функціональну й ресурсну здатність органів самоорганізації населення, які спроможні виконувати певні повноваження місцевого самоврядування в населених пунктах комунізованої громади, забезпечити управлінське розвантаження адміністративно-ділового центру об'єднання та сприяти наближенню суб'єкта надання громадських послуг до конкретного споживача. В цьому контексті корисним є досвід роботи квартальних комітетів та їх голів, як громадських помічників депутатів місцевої ради, в Миколаївській області. Квартальні комітети є джерелом об'єктивної інформації про соціально-побутові умови окремих громадян, необхідної для забезпечення соціального захисту в процесі споживання комунально-побутових послуг;

▪ забезпечити методологічну та практичну допомогу в розробленні статутів об'єднаних громад, в яких чітко виписати права жителів окремих населених пунктів, що входять до складу інтегрованої спільноти; механізм запобігання утворення периферійних поселень;

▪ вивчити історичний досвід функціонування інституту вїтїв і солтисїв в Галичині, старост в Наддніпрянській Україні як лїдерів громад окремих поселень, що можуть здійснювати певні управлінські функції на громадських засадах як представники голови об'єднаної громади в поселенні. Зокрема, громадський голова може видавати довідки жителям населеного пункту, завіряючи їх печаткою з гербом комунізованого утворення, що позбавить мешканців потреби їхати до центрального поселення;

▪ уникати штурмівщини, застосовувати

виважені управлінські рішення з метою врахування конструктивних інтересів держави, територіальної громади та конкретного громадянина;

▪ передбачити використання державою важелїв економічного зацікавлення ресурсо забезпечених територіальних громад формувати об'єднану спільноту з нежиттєздатними утвореннями шляхом надання цїльових субвенцій з державного бюджету; передачі державних часток в статутних фондах підприємств в управління органам місцевого самоврядування; закрїплення окремих загальнодержавних податків за місцевими бюджетами; передачі земельних ділянок, що перебувають в державній власності, в комунальну власність та ін.;

▪ провести експериментальне вивчення різних форм територіального об'єднання первинних спільнот в різних регіонах України з метою вивчення дії теоретичних положень в практичній площині та вибору оптимального варіанту (чи варіантів) інтеграції;

▪ законодавчо встановити належний статус усіх депутатів ради об'єднання, незалежно від того, який населений пункт вони представляють. Дотримання цієї засади є необхідним моментом забезпечення поступального розвитку всіх складових інтегрованої територіальної громади;

▪ залишити історичну назву населеним пунктам, які входять до складу об'єднаної територіальної громади з метою недопущення соціального невдоволення, порушення історичної спадковості й самобутності;

▪ дотримуватися принципу рівномірного розвитку усіх населених пунктів об'єднаної територіальної громади.

Консолїдація територіальних громад населених пунктів повинна бути спрямована на формування спільноти людей (а не просто їх сукупності, як це є фактично), об'єднаних спільними проблемами, вирішення яких є їх спільною справою. Усвідомлення причетності до єдиного соціального організму сприятиме активному залученню членів територіальної громади до реалізації конституційного права на самоврядування, безпосередньої участі у вирішенні питань місцевого значення, тобто визначатиме розвиток місцевої демократії.

Інтеграція територіальних спільнот первинного рівня є значно глибшим і складнішим процесом, аніж просто просторово-площинне укрупнення територіальних громад, оскільки торкається трансформації вихідного елементу адміністративно-територіального устрою країни. Вона потребує науково обґрунтованого підходу до його реформування на програмній основі, якому передуватиме зміцнення економічної бази місцевого самоврядування на низовому рівні, що є науковою базою перспективних теоретико-практичних досліджень з даної проблематики

Список використаної літератури:

1. Мельник А.Ф. Управління розвитком муніципальних утворень: теорія, методологія, практика: монографія / А.Ф. Мельник, Г.Л. Монастирський. — Тернопіль: Економічна думка, 2007. — 476 с.
2. Монастирський Г.Л. Модернізаційна парадигма управління економічним розвитком територіальних спільнот базового рівня: монографія / Григорій Леонардович Монастирський. — Тернопіль: Вид-во «Економічна думка» ТНЕУ, 2010. — 464 с.
3. Адміністративна реформа в Україні // Український правовий часопис. — 1999. — Випуск 4. — 107 с.
4. Указ Президента України «Про концепцію державної регіональної політики» від 25.05.2001р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
5. Село на нашій Україні. Чи вбережемо? // Урядовий кур'єр. — 2002. — 22 жовтня. — С. 10.
6. Долішній М. Нові підходи до територіального управління / М. Долішній // Урядовий кур'єр. — 2002. — 26 лютого. — С. 6.
7. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України: Навчальний посібник / В.І.Кравченко. — К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. — 487 с.
8. Нудельман В. Стратегічний план використання території України / В.Нудельман // Урядовий кур'єр.— 2002. — 5 квітня. — С. 5.
9. Українсько-шведський проект розвитку місцевого самоврядування в м. Ірпені Київської області. — К., 1998.
10. Місцеве самоврядування: світовий та український досвід / За ред. А. Ткачука. — К.: Заповіт, 1998. — 187 с.
11. Wojciechowski E. Samorząd teretorialny w warunkach gospodarki rynkowej / Wojciechowski E. — Warszawa: PWN, 1997. — 150 s.

Рассматривается проблема формирования жизнеспособного первичного административно-территориального устройства страны на основе соблюдения принципов финансовой, организационной и правовой автономии территориальных сообществ. Изучаются особенности, возможные преимущества и недостатки территориального и функционального типов интеграции территориальных сообществ в Украине. Даются рекомендации относительно рационализации процесса интеграции территориальных сообществ в Украине с учетом зарубежного опыта коммунизации. Делается акцент на необходимости формирования финансово-материальных предпосылок территориального объединения.

Ключевые слова: местное самоуправление, территориальное сообщество, территориальная и функциональная интеграция территориальных сообществ, критерии коммунизации обществ.

The problem of formation of the viable primary administrative-territorial device of the country is considered on the basis of observance of principles of a financial, organizational and legal autonomy of territorial communities. The features, possible advantages and lacks of territorial and functional types of integration of territorial communities of Ukraine are studied. The recommendations concerning rationalization of process of integration of territorial communities in Ukraine are given in view of foreign experience. The accent on necessity of formation of the financial and material preconditions of territorial association is done.

Key words: local self-management, territorial community, territorial and functional integration of territorial communities, criterion of integration of communities.

Дата надходження до редакції: 21.04.2013

Рецензент: д.е.н., професор Соколов М.О.

УДК: 681.518

ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ СИСТЕМ УПЕРЕДЖУЮЧОГО УПРАВЛІННЯ ТА МОНІТОРИНГУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

О. Б. В'юнєнко, к.т.н., доцент, Сумський національний аграрний університет

При вирішенні складних завдань розподілу значних фінансових ресурсів економічні втрати від вибору не достатньо прорахованих рішень надто високі. Ефективним засобом мінімізації помилок при ухваленні рішень є застосування спеціальних методів і технологій обробки інформації, у статті розглянуто перспективні методи автоматизованого моніторингу регіональної економіки.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Однією з головних тенденцій розвитку су-

часної економіки є зростання швидкості змін зовнішнього середовища і посилення її впливу на